

UN SCRITOR ÎNDRĂGOSTIT DE ERUDIȚIE ANTROPOLOGICĂ

Sergiu COGUT, student,
Universitatea Pedagogică de Stat „Ion Creangă”

Celebru istoric al religiilor, filozof și scriitor-fantast, „*spirit al amplitudinii*” (Eugen Simion), „*profet al neamului românesc*” (Dan Zamfirescu), Mircea Eliade domină prin personalitatea sa titanică întreaga viață culturală românească a sec. XX.

S-a născut la 9 martie (după alte date, 13 martie) 1907 la București în familia ofițerului Gheorghe Ieremia. Din admirație pentru Ion Heliade-Rădulescu își va schimba numele în Eliade. Termină școala primară, apoi Liceul „Spiru Haret” din orașul natal (1917-1925). În această perioadă își face debutul în literatură cu nuvele și povestiri fantastice. Pentru una din acestea, *Cum am găsit piatra filosofală*, publicată la 14 ani, e menționat cu premiul I al *Ziarului Științelor populare și al călătorilor*. E redactor responsabil la revista liceului, în care publică și primele

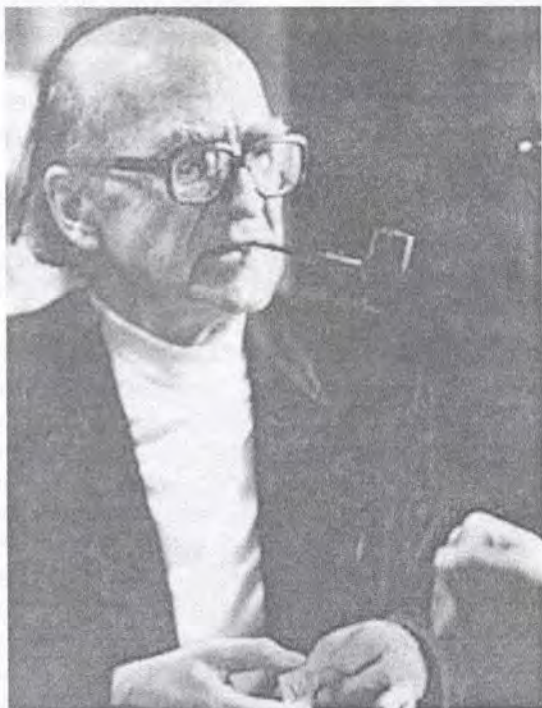
sale articole de istorie a religiilor, orientalistice și alchimie. Începe, de asemenea, scrierea *Jurnalului* pe care-l va continua pînă la sfîrșitul vieții. Este un elev mai

mult decît dotat, mai ales pentru literatură și științele naturale. În anii 1924-25 lucrează la primul său roman, cu caracter autobiografic, *Romanul adolescentului miop*, operă neterminată.

După absolvirea liceului, tînărul Eliade nu va urma cariera în medicină, așa cum credeau toți prietenii săi că va face, cunoscute fiind pasiunea și interesul lui pentru fizică și chimie, ci se va orienta spre filo-

zofie și în 1925 se va înscrie la Facultatea de Litere și Filozofie a Universității din București, pe care o va absolvi în 1928, cînd susține teza de licență în filozofie cu lucrarea *Contribuții la filosofia Renașterii*.

În anii 1928-32 primește o bursă de

studii în orașul indian Calcutta. În 1929 finalizează scrierea romanului *Isabel și apele diavolului*, iar în 1932 publică volumul de eseuri *Solilocvii*. În anul următor, la întoarcerea sa în țară, va fi numit asistent la Facultatea de Litere și Filozofie a Universității din capitală, unde va ține un curs referitor la *Problema răului în filozofia indiană*. Tot în acest an publică și prima sa capodoperă intitulată *Maitreyi*, roman inspirat din experiența anilor petrecuți în India și apreciat de D. Micu drept „...unul din cele mai bune romane ale lui Mircea Eliade, ...jurnal interior al descoperirii iubirii și al sufletului indian. Am putea spune că este un roman inițiativ, întrucât ne introduce într-un dublu mister: al eternului feminin și al spiritualității hinduse”. Anul 1933 e destul de prolific pentru M. Eliade, deoarece acum susține și teza de doctor în filozofie cu tema *Istoria comparată a tehnicilor Yoga*, primind titlul *Magna cum laudae*. Scriitorul Eliade își continuă activitatea de creație, îmbogățind în 1934 proza națională cu romanele *Întoarcerea din rai* și *Lumina ce se stinge*. Tot atunci publică și eseurile *India*, *Alchimia asiatică* și *Oceanografie*.

În următorii doi ani publică romanele *Șantier*, *Huliganii* și *Domnișoara Christina* care se bucură de un succes considerabil, autorul primind în 1936 premiul Societății Scriitorilor Români. În continuare apare romanul *Șarpele* (1937) și tot atunci Editura Fundațiilor Regale publică *Scrieri literare, morale și politice* de B. P. Hasdeu, lucrare îngrijită de M. Eliade, acesta consacându-i marelui Hasdeu peste 30 de eseuri, deoarece îl considera cel de al doilea geniu, după Eminescu, al României moderne. În anul următor vede lumina tiparului romanul *Nunta în cer*, care a fost considerat în 1984 cea mai bună carte a anului în Italia. În 1939 Eliade publică

eseul *Fragmentarium* și editează revista *Zamolxis*.

În semn de recunoaștere a meritelor sale deosebite, în 1940 este numit atașat cultural la Londra. Acest an e marcat și de apariția nuvelor sale *Secretul doctorului Honigberger* și *Nopti la Serampore*. În anii următori (1941-43) este consilier cultural la Lisabona, publicând în 1942 volumul *Mitul reintegrării*, iar în 1943 - eseul *Insula lui Euthanasius*. Stabilindu-se peste doi ani cu traiul la Paris, M. Eliade susține la École Pratique des Hautes Études un curs liber referitor la istoria religiilor. Această perioadă a vieții savantului și scriitorului român e deosebit de prolifică pe tărîmul științific, M. Eliade publicând așa lucrări de referință în domeniul istoriei religiilor ca: *Techniques du Yoga* (1948), monumentalul *Traité d'histoire des religions* (1949) care cuprinde întreaga istorie a omenirii: de la perioada preistorică pînă în epoca modernă și în care se analizează 33 de religii sau grupuri de religii, studiul fiind structurat în 3 volume, extinzîndu-se pe circa 1500 de pagini, *Le Chamanisme et les Techniques archaïques de l'Extase* (1951), *Images et symboles* (1952) și volumul *Le Yoga. Immortalité et liberté* (1954).

În anii 1956-57 e invitat la Universitatea din Chicago, Illinois, în calitate de *visiting professor* de istoria religiilor, ulterior devenind profesor titular și coordonator al catedrei de istoria religiilor. Marele savant își continuă și activitatea literar-artistică, publicând în 1959 nuvela fantastică *La țigănci*, în 1963 tipărind un volum de proză *Nuvela*, iar în 1968 - nuvela *Pe strada Mintuleasa*. În 1970 apare în două volume romanul *Noaptea de Sinziene*, considerat capodopera sa și una din marile realizări ale literaturii române postbelice, fiind tradus în foarte multe limbi străine

și avînd un ecou puternic în toată lumea. Iată ce menționează H. Holstein despre acest roman eliadesc: „Dramă stufoasă și pitorească, vastă frescă a istoriei împănată cu personaje reprezentative care se pierd și se regăsesc după voia războaielor și revoluțiilor, romanul lui M. Eliade este de asemenea și pretutindeni o interogație a omului «vizat» asupra problemelor esențiale ale existenței. Este remarcabil faptul că această dimensiune filozofică nu dăunează în nici un fel intensității dramatice. M. Eliade a scris un roman, nu un dialog platonician, personajele sale sînt ca și reale, iar în vîrtejul care le antrenează este evocată cu un realism de neuitat drama Europei centrale între 1938 și 1945.” Adevărat roman-fluviu, *Noaptea de Sînzien*e sintetizează atît teme majore, cărora Eliade le-a închinat romanele de tinerețe: dragostea, prietenia, obsesia realizării, cît și cele care l-au obsedat în cariera sa de savant: camuflarea sacrului în profan, „teroarea istoriei”, oportunitatea existenței în afara timpului.

În această ultimă etapă a vieții sale, Eliade este copleșit de onoruri, fiind ales Doctor Honoris Causa al Universităților: Yale din New Haven, Loyola din Chicago, La Salle din Philadelphia, al celor din La Plata (Argentina), din Lancaster, al Colegiilor din Boston și Oberlin, cît și membru al Academiei Americane de Arte și Științe, al Academiei Britanice, al Academiei Austriece de Științe, al Academiei Belgiene, iar în 1984 primește Cordonul Legiunii de Onoare a Universității Sorbona. Anul următor îi aduce și titlul de Doctor Honoris Causa al Universității din Washington, iar Catedrei de istorie a religiilor de la Universitatea din Chicago i se acordă numele ilustrului savant român, M. Eliade devenind astfel primul om de

pe planetă care, fiind încă în viață, s-a bucurat de o așa înaltă apreciere a meritelor sale în dezvoltarea științei. Trece în lumea celor dreți la 22 aprilie 1986, la Chicago în urma unei congestii cerebrale. La 3 iulie 1990 a fost ales membru post-mortem al Academiei Române.

Personalitate prodigioasă a culturii române și mitografiei universale, Mircea Eliade se înscrie în șirul titanilor minții omenesti și al figurilor enciclopedice de tip renescentist, opera sa revoluționînd întreaga știință mitografică și filosofie a secolului XX. După cum afirmă marele Gilbert Durand, omenirea se bucură de norocul de a avea în persoana lui M. Eliade un poet îndrăgostit de erudiția antropologică, căci mitograful român a configurat o veritabilă hartă a „antropologiei adîncurilor”, fiind, după cum îl numește academicianul M. Cimpoi, „creatorul unei **philosophia perennis**, al unei orientări cu totul radicale în antropologie”, concluzionînd că „Mircea Eliade a reinstalat, în fond, sacrul într-o lume lipsită de zei. Cea de a doua lume este esențialmente lumea dintii din străfundurile ființei noastre”.

Arșavir Acterian îl caracterizează pe M. Eliade în felul următor: „Tocmai prin fervoarea și frenezia lui, Mircea Eliade iese din rîndul gînditorilor care nu fac decît să gîndească. Mircea Eliade este mai viu, mai pasionat, mai om.”

Dan Zamfirescu, la rîndul său, îl elogiază în felul următor: „Mircea Eliade a fost un ziarist de geniu, ca Hasdeu, Eminescu, Iorga, Goga și Călinescu,... mai ales, pentru că în spatele acestei forțe se află – ca și la aceștia – o uriașă capacitate de a simți și presimți, de a cugeta și de a plăsmui ...Nimeni nu a îndrăznit să creadă atît de cutezător în viitorul culturii române”.